

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane " " " " pe 1/2 an . 5 " " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " " pe 1/2 an 7 " "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu- vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor</p>	<p>Correspondențele se adresează redacțiunei „FOAIA DIECESANĂ“; eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	--	--

Studiu

despre Celți și numele de localități

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(continuare)

Dobreia

După operat: Valea cu livezi dintre dealul Cârpe-
nișul mare și dealul ostic, precum și *ogașul* (pârâul)
dintre ambele dealuri se numesc Dobreia. În vârful *dea-*
lului Dobreia e lacul Gruii. Spre Ost e *têlva* Dobreii,
în vârful *têlvei* e lacul Toni. Astfel Dobreia e deal, *têlva*
vale și pârâu, e un teren.

Numele Dobreia s'a format din Dobra și sufixul ia.
În compozițiune a din Dobra s'a schimbat în e, și a de-
venit literă legătoare între Dobr- și ia. Dobreia înseamnă
prejurul terenul, ținutul Dobrei, și numele Dobreia nu
s'ar fi putut forma, dacă pe acel teren nu ar fi sau nu
ar fi fost și o localitate, deal ori pârâu cu numele Do-
bra. Asemenea formațiuni sunt Galilaea, Lebadea. Titho-
rea, Aquileia, Celeia, Tituleia etc.

În comitatul Uniadoarei, colo sus în dealurile cătră
hotarul Carașului se află: a) Dobra, pârâu, ce curge
de cătră Muncel și se varsă în Mureș; b) Dobra oraș
lângă Mureș și pe ambii termi ai pârâului Dobra; c)
Dobra un deal dela oraș spre apus, între Mureș și Ge-
rend. Apoi sus pe deal mai este: Vadul Dobrei, aproape
de izvor, iară jos, gura Dobrei sat din sus de oraș. În
România se află două sate Dobra fără, ca se li-se des-
crie pozițiunea, că zac la pârâu sau la deal. Apoi se
află Dobra în Saxonia, Dobra (în documente vechi Dabra)
în Austria și o mulțime de nume locale formate din nu-
mele Dobra, dar' cu sufixe felurite.

Slavenii numele Dobra și toate derivatele le țin de
nume slavene; ei zic că numele Dobra și celelalte for-
mațiuni purced din slavenele; dobro ce înseamnă: bun,
nemț, gut, ung. jó, și din dobra ce înseamnă bun (bine)
adecă sat, ung. jószág. Dar' nu există nici un deal, pâ-
râu sau sat, cari se aibă înțelesul: bun, și precum am

zis, numele unui deal înseamnă numai deal, al unui pâ-
râu numai pârâu. În nota dela Bêrsa vèzurăm, că cu-
vintele de toată ziua, ce nu înseamnă de-adreptul deal
etc. sunt rêtăcitoare. Acuma p. e. în România se află
munții și dealurile: Găină, Muier, Mălaiu, Pasere, Fa-
raon, Faurel, Porc, Porumb, Păriete, Proteasă, Pupăză
etc. și ar fi o prostie a cugeta, că numele aceste purced
dela găină, muier, mălaiu etc. și a face povești despre
găină etc. căci deși aceste numiri apar a fi românesci,
ele toate sunt celtice, căci mai toate se află și în țeri
nelocuite de Români, și înseamnă: munte, deal, stêncă
dar' popoarele, numirile asemeni unor cuvinte în limba
lor, le asumilează tare lunbei lor. Astfel Slavenii din
dobro, dobra deduc aceea, ce nu există. Să ni vor-
bească Celții.

1. Dobra ca nume de pârâu.

Dobra, ca nume de pârâu înseamnă: apă mică, riu
mic, și apoi în ginere: riu. W. Obermüller (I. 400. 410
etc. II. 815 etc.) arată, că la Celții vechi, *dwr* a însem-
nat: apă, pârâu, riu. Acea este alt cuvânt celtic, ca în
dialectele celtice și în gura altor popoare se se fie stră-
mutat așa de tare și în atâtea forme, ca: *dwr*, — și
causa o putem pricepe, adecă, pentru că *dur* = apă e
cuvântul repetit de multeori în toată ziua și noaptea. Eu
voiu arêta pe scurt regulele străformărilor, și pe basa
acestora, unul, carele până azi nici n'a auzit de Celți,
poate se reafle nume de pârâie și de riuri, în număr
foarte mare, și anume:

a) mai întâiu în *dwr*, întră d și w sau întră w și
r au intrat pe rând toate vocalele, adecă, a, e, i, o, u,
y, și aceasta, din lipsă pentru o pronunțare mai ușoară.

b) w s'a strămutat în vocală, sau întrând altă vo-
cală, w s'a scos afară din cuvânt.

c) w s'a schimbat în b, f, m, p, eară d în t și în
z=ț și în fine:

d) s'a pus s înaintea de numele început cu t. Mai
întâiu se arêt cuvintele celtice de azi și purcese din *dwr*,
— pânăce în numele rîurilor, formele vechi sunt și mai

variate. Din dwr la Cymrii (Cambri) azi e: dwfr, dupr, la Găllici e dobbar, tobaire, hobhair, toibre, și mai usitat, tobar, ce în limba de toată ziua, înseamnă: apă. Din dwr la Greci, schimbându-se w în o, și punându-se articolul y, cu aspirațiune, e: h-y-dor, apă. Eară Adolf Bacmeister kelt. Briefe pag. 24. zice: „Dover (un fluviu în Anglia) sau Dour de azi, găllice s'a chiebat: Dubrae și Dubris. Un fluviu în Irlandia s'a chiebat: Dabrona; în Gallia (Francia) a curs Verno-dubrum, ce și azi se zice Verno-dubre. În secolul al 8-lea se amintesc râul Dabra, azi Tauber, ce curge în Maina. În Cymri dobar, dobar înseamnă: apă; de aci la ei dobarchu, câne de apă. Dobur e cuvânt iric pentru a numi râul, La Cymrii dufyr, dwfr, dyfyr înseamnă: apă; Camdubr e nume de riu, unde cam înseamnă: strîmb; duffryn înseamnă terenul unui rîu, valea rîului (yn teren). La Cornwalli dour, douer, dour, dur, la Armorici dour înseamnă: apă. Eară după M. Bullet: deifr, dewr la Galli apă, dobur la G. apă, rîu; dovar la Iri, apă, rîu; duwer, dwer la G. apă; dwor la G. fântână; dwr la Cornwalli apă, la G. fântână, duwer dywr la Galli apă.

Atâta ar fi destul pentru de a arăta, că numele părăului Dobra, purcede din celticul dwr, și la început va fi fost dobr, și numai prin influința limbei romane, a devenit: dobra. Să facem asemănare cu unele nume. Daber-see (see la Nemți lac, apă) lac în Prusia. Debriach sat lângă un lac în Carintia. Dibra sat în Turcia. Dobran sat la râul Zülser în Prusia; Dobrinca fl. în Prusia. Dovera în Italia, Dovert-court în Francia, Dubro sat în Prusia. Dobrica părau în Mehedinț; Valea Dobrotei în j. Prahova. W. Oberm. (II. 460). numele: *Dobrudzia* (cum s'a scris) îl esplică din tobar, dobhar apă și deosebi din tobracha, apă ce încungiură. Dobrugia se scrie bine; ug se reduce la ach, ac, teren, prejur, deci de apă. D trecând în t, sunt formele: Tobriach azi Debriach. Tauber rîu, în vechime Dubra și Tubar; Tuberir azi Taufers rîu Tirol. Tyburnia azi Tyburn un părau în Londra; n e rămășiță din diminutivul an. D se schimbă în z=ț, Zabergan un teren la râul Neckar. — Cu s înainte, vezi Strein, Ostru etc.

Dar formațiuni asemenea purced și din alte cuvinte. Bar și bior la Celți înseamnă apă, rîu; (vezi Buroni) și dacă diminutivul di [mic] ti [mic] se pune înainte, sunt formele: di-bar, ti-bar, dibior, tibior etc.

2. Dobra ca nume de deal

Fiecarele va pricepe, că dealul nu poate însemna părau, și părau nu poate însemna deal, deși vedem: Dobra părau și Dobra deal. După litere sunt identice, după înțeles sunt diferite. Dobra se află un deal în Bavaria.

W. Oberm, [I. 261, II. 890 etc.] zice, că la Celți dob și tob a însemnat: cap de deal; dub, dubb și tub, deal; tom colnic, taobh, coastă, lătute de deal, spate de deal, un deal ce desupra are puțin șes, deal, care are terase, de te sui pe el, ca pe trepte. Tabor [după Lex. de conv. M.] în genere înseamnă un vîrf, un glob tîmp deasupra.

Astfelu dealul în numele Dobra și alte formațiuni trebuie să fie un deal fără vîrf, un spate de deal, — deci Dobra purcede din dob, deal, spate de deal, și ra loc; — ra în altă formă: ar er etc. Cîteva asemănări. În România Dobra munte și deal; Piscul Dobrei, deal, Dobriaș, Dobrica, Dobron, Dobro-vîrf, nume de munți. În alte părți. Daber deal cu stînci în Prusia; Dobersberg deal în Austria de sus, Dobrasburg, cetate pe deal în Moravia; Böbraberg deal de 743 m. în Frankenwald; Dobronhegy în Comit. Zala. În anticitate *Dober-es* un popor în Thracia după Herodot 408 ant. Cr. *Dober-os* or. în Pöonia după Thucidide născut la 471. ant. Cr. Nu scim zăcut'au la râul ori la dealul: Dober.

D trecând în t, Tabernae or. în Gallia azi Berg-Zabera în Elsatia, zace la muntele Voges. Taburnus deal în Campania Tabor sau Tavor, muntele pe carele Cristos s'a schimbat la față, e de 1700 m. nalt, astfelu tab deal, or nalt. Tabris oraș în Persia zace pe o coastă de deal, la înălțime de 1348 m., Tibur or. în Latium, a zăcut pe un deal de 250 m. și alte multe. În România sunt formele: Tabăra, Tăbărtoaie Tâmp, Tebru, Timor etc.

Dar formațiuni asemenea purced și din alte cuvinte; bar la Celți deal [vezi Barbura] și dacă se pune înainte diminutivul di, sau ti, di-bar, ti-bar, înseamnă deal mic. Dab, tab și celelalte forme, ce înseamnă deal ca adjectiv înseamnă și: nalt, rădicat, ce stă deasupra. Din acest dab, tab, etc. e latinul tub-er și tum-or, o înflătură, ce pe trupul omului stă rădicată, ca un colnic pe pămînt. În celtica tope, în sanscrita veche stupa [tup cu s înainte] înseamnă, ce e latinul tum-ulus [tum deal, ulus mic] dealul, dâmpul de mormînt. Tupa la Spanioli grămadă, asemenea e concept de ceva rădicat, de colnic. Din taobh e la noi dâmp, la Magiari domb. Taabh un colnic fără vîrf; — de aci S-tumf la Germani, tompa la Magiari, tîmp la noi.

T din tab se sifează, adică i se pune s înainte. Vezi Stiubeiu.

Dr. At. Marienescu

(Va urma)

Cuvînt pentru îndemnare la taina căsătoriei

Iubiților creștini!

Nouă-spre-zece veacuri s'apropie decînd Tatăl a-tot-făcătorul, condus de nemărginita sa bunătate, ni-a vestit prin unicul născut Fiul său și Dzeu modul, după care trăind să ne facem iubiți lui, ca să câștigăm numele de fiii săi și să câștigăm fericirea vremelnică și vecinică.

Din cuvîntul lui Dzeu, rostit prin graiul aleșilor săi, scim, că omenirea la început înșelată de satana a căzut dela fața lui Dumnezeu; pedeapsa Dzeului dreptății i-a ajuns și noi cu mintea întunecată de patimi abea putem pătrunde cum de omul, după ce s'a resvrătit contra bunătăților date lui

de Dzeu, a mai putut ajunge părtaş de mila lui. Ahea, zic, putem pricepe bunătatea nemărginită și îndurarea Dzeului ceresc. Dar' vedem, că așa este; ființa Fiului pre pământ și învățăturile lui dzeesci ne sunt dovadă vie și neresturnată, că mila și bunătatea lui Dzeu planează asupra noastră, deci noi să ne facem vrednici a le primi. Dar cum să face aceasta, va întreba cineva? Acestuia-i răspunde Isus zicând: „Cel ce ascultă cuvântul meu și crede celui ce m'a trimis, are viață vecinică.“ Iată iubitorilor creștini, că ne lipsesc numai voința de a ruga pe Dzeu din toată inima să ne ajute a asculta și a păzi cuvântul său. Lipsa de voința aceasta este vina, dacă noi nu suntem învredniciți de harul lui Dzeu. Nu ne deprindem în sântele sale învățături, ci răul ne împresoară așa, că astăzi biserica vie a lui Cristos se asemănă unei holde în care mărăcini, pământ și tot felul de burueni netrebnice au prins putere, încât sufletele noastre trebuie să fie cuprinse de spaimă vedând stricăciunea, ce și-a întins mrejele în societatea creștinilor; credința slăbită, cele dzeesci părăsite, moravuri stricate sunt roadele nepăsării, în care am intrat. Mântuitorul precum am zis ne-a învățat prin exemplele purtării lui proprii cum să ne purtăm. Ascultăm-l noi? Mergem noi după el? Cred, că starea destrăbălată a acelora, ce ne numim fals cu numele său, răspunde că nu. Din multele fărădelegi, în cari am intrat să esaminăm una.

Dela înțărirea creștinismului și până în zilele noastre, așezemintele sântei biserici au fost păzite ca o moștenire prețioasă de către toți cei ce se laudă cu numele Mântuitorului Cristos. Blăstēmul și urgia Par fi ajuns pre tot natul, care ar fi cutezat a să atinge cu gând rău de așezemintele dzeesci; astăzi se resvrătesc înșiși fii maicei biserici contra rënduelilor ei. De faptul acesta apoi animați dușmanii, cearcă să risipească turma lui Cristos, și parcă și ângerul păzitoriu își întoarce cu groază fața de către noi, cari ne lăsăm ispitiți de cel rău. Mâhnirea nu ni-ar fi așa de mare, dacă cel puțin n'am fi ajutat și noi prin nesocotința noastră la relele stări, în cari am ajuns.

O! timpuri de aur trecute, unde v'ați ascuns! Părinții și înaintașii noștri ne-ar numi — și cu drept cuvânt — de fii perzării, dacă ne-ar putea agrăi. O! fericiți părinți din timpuri fericite! ați trăit în pace cu Dzeu și cu oamenii, lăsându-ne moștenire o viață neîntinată, de cari noi numai vrednici nu ne-am arătat, ci lăsatu-ne-am în lipsa tăriei credinței prinși în mrejele rău voitorilor; ascultat-am de glasul înșelătoriu al lumii și ne-am depărtat de glasul mântuitoriu al bisericii, încât am batjocurit așezemintul pus de Dzeu între om și muere; fapuri fiind făcute spre a trăi împreună, în loc să urmăm poruncii făcătorului, am nesocotit întocmirile lui. Dușmanul a intrat în cetatea noastră prin spărturile făcute de noi, fii cetății.

Așa, iubitorilor Creștini, ne sunt încă vii mărturii bătrânii dintre noi, că în vremea tineretelor lor moralul sau întocmirea vieții după voia lui Dzeu era între oameni. Nu ar fi făcut cineva pe vremea lor bună oară să-și batjocurească fca sau fiul dându-l în casă străină, mai înainte de vreme și fără binecuvântarea bisericii. Și când făcea cineva pașul acesta, la vremea sa făcându-l, asculta cu supunere de glasul bisericii: „Bărbați iubitori-vă femeile ca Cristos biserica, pentru care s'a jertfit“; chiar și dirigătorii ajutau bisericii să-și țină fi în voia lui Dzeu, și bine era, pace și înțelegere între om și om, și între Dzeu și om. Astăzi prin întocmiri lumesci se nutrește răul între credincioși, luându-se tainei căsătoriei dreptul, ce-l avea înainte legilor lumesci. Și durerea e cu atât mai mare, cu cât dela noi s'a pornit răul. Noi suntem cei ce am început a ne depărta de maica Biserică și de învățăturile ei, când am trecut cu vederea cererea harului lui Dzeu la împreunarea noastră și odraslelor noastre. Am făcut mai rău decât păgânii; am batjocurit împreunarea omului cu muerea, căci n'am ținut nici legătura firească, ce am luat-o asupra-ne; dejositu-ne-am la starea dobitocească primenind bărbații femeile și femeile bărbații.

A fost destulă ruptura aceasta, ca să se arunce lupii în turma lui Cristos. Sau nu e stricăciune de lupi faptul, că taine dumnezeesci sunt date în lături, întocmiri după legea și porunca lui Dzeu înainte stăpânirii lumesci sunt nesocotite, trecute cu vederea? Ba da iubitorilor creștini, și biserica a prevăzut venirea vremilor astora, când a zis: „Veni vor în vremea cea de apoi batjocuritori, umblători după poftă necurate... eară voi în sânta credința voastră zidindu-vă și întru Duhul sânt rugându-vă, singuri păziți-vă întru dragostea lui Dzeu“!

„Păziți-vă“ — a zis, și când să ne păzim, dacă nu în aceste vremi de rătăcire?

Astăzi mai mult decât ori și când să ne fie la inimă cuvintele apostolului Iacob: „De va rătăci cineva între voi dela adevăr și-l va întoarce pe acela cineva, să scie că a mântuit suflet de moarte și i-se vor ierta lui mulțime de păcate.“

Răul e între noi și n'avem ce face alta, decât să ne apărăm și pre noi și pre deaproapele nostru cel rătăcit. Ca s'o putem face aceasta mai ușor, e de lipsă să ne întărim în credință, că tainele sunt singurele întocmiri, prin cari Dzeu ne trimite darul său mântuitoriu.

Cine nu scie, că omul e creatura lui Dzeu? Și dacă Dzeu ne-a făcut, noi să nu ne arătăm iubirea și cinstea față de el, să nu nisuim a ne apropia de el, când el și modul apropierii ni l-a arătat prin graiul Fiului său: „De mă iubii, păziți poruncile mele“!?

Dacă ne-am deprinde mai des cu citirea sântei Scripturi, am putea afla și cine ne învață poruncile lui, căci zis-a către apostoli: „Datu-mi-s'a toată puterea în ceriu și pre pământ. Drept aceea m-rângând botezați toate neamurile.... învățându-i pre ei să păzască toate, câte am poruncit vouă“! De aci se vede, că apostolii ne învață poruncile lui Isus Cristos. Și ce zic ei despre taina căsătoriei? Dzeescu Pavel zice: „Pentru aceea va lăsa omul pre Tatăl său și pre mamă sa și se va lipi de femeie și vor fi amândoi un trup. Taina aceasta mare este....“

Văzurăm, că Apostolii numai poruncile lui Cristos ne învață, și ei ne învață, că căsătoria este o taină mare, pe care trebuie s'o facem în Isus Cristos și în biserică. Oare știindu-le acestea toate, afla-se-vor fi nesocotiți, cari să nu caute apropierea de Dzeu și de biserică, fie și după ce a împlinit silitoarea poruncă a dirgătorilor? Nu, nu, de aceștia să nu fie!

Astăzi biserica pretinde dela fiecare dintre noi să ne lipim ei din inimă, să-i fim apărători, să întărim unul fiecarele pre frații cei slabi dintre noi, ca astfel să mântuim suflete de moarte și să câștigăm ertarea păcatelor, rugând pre Dzeu cu psalmul, să zicem: „Dă-ne noaue bucuria mântuirii Tale și cu Duh stăpânitoriu ne întăresc“, căci am căzut din poruncile sale și fără de ajutorul său, cum ne vom putea stăpâni patimile și pornirile rele. Numai cerând ajutorul său vom putea infrunta ispitele, în cari ne-au adus vremile rele, în cari trăim. Și să fim încredințați, că dacă noi cerem ajutorul său din tot suflerul și din tot eugetul nostru, el nu ne va părăsi, și cei ce cearcă să producă slăbire în biserică și între fii ei, se vor convinge de pornirile lor păcătoase și se vor întoarce.

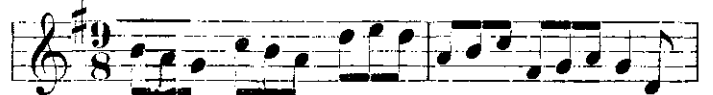
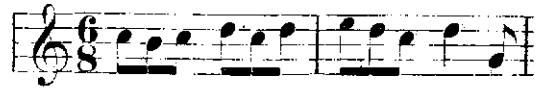
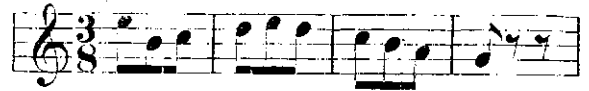
Încheiu de astădată iubitorilor Creștini, în speranța, că nu veți întreprinde nici o lucrare, cu atât mai vartos taina căsătoriei fără a cere ajutorul lui Dzeu, căci „Uitați-vă la neamurile cele din început și vedeți, cine a sperat spre Domnul și s'a rușinat, sau cine a petrecut în frica lui și a fost părăsit, sau cine l-a chemat pre el și a fost trecut cu vederea?“ — zice înțeleptul Sirah. Amin.

L...a

Prelegeri din teoria muzicii

făcute pentru elevii institutului pedagogic-teologic din Caransebeș

Accentul ritmic în diferite măsuri

La triole, sextole, septole, duole, quartole, novemole etc. vine accentuată numai nota cea dintâi

Ca să arătăm slăbirea accentului thesis am întrebuințat una, două, trei și patru linii.

Tempo

Determinarea timpului sau a mișcării timpului în executarea unei piese, o numim *tempo*. Toate formele, atât ale notelor cât și ale pauselor nu ne arată decât o valoare relativă, adică: nota întreagă trebuie prelungită încă odată atât, cât cea de jumătate; aceasta earăș încă odată atât, cât un pătrariu de notă etc. Însă cât timp dintr'o secundă are să se prelungească un ton, nu ne arată nici formele notelor nici împărțirea lor în măsuri.

Tot-natul poate observa; că nu toate compozițiunile se execută cu aceeași repejune, ci unele mai încet altele mai repede; ceea ce depinde dela voința compozitorului, după cum crede a produce efectul potrivit și amăsurat caracterului piesei. Este lucru natural, că dispozițiunile vesele ale omului animează și grăbesc toate mișcările sale în genere; din contra dispozițiunile triste, melancolice slăbesc mișcările omului.

Această lege naturală are aceeași valoare și în arta musicală, de oarece prin densa exprimăm simțirile și emoțiunile inimii. De aceea e necesar, ca autorul să precizeze mișcarea unei piese musicale în mod exact. Precisarea se face cu ajutorul unui instrument mecanic, care se numește *Metronom*, sau prin *terminii italieni*, cari sunt adoptați de toată lumea musicală. Însă acestea din urmă precizează mișcarea numai aproximativ. Din contra cu metronomul se face aceasta în mod exact, de aceea este necesar, ca interpretorul unei compozițiuni în lipsa metronomului să studieze bine caracterul piesei, înainte de a păși la statorirea timpului.

Metronomul

Metronomul are forma unei piramide, în care este așezată o pendulă, pusă în mișcare prin o coardă ca în oroloage, și este împărțită în 110 graduri, începând dela 50 până la 160.

De pendulă este fixată o linte mișcătoare, care după cum o urcăm sau coborâm, mărește sau micșorează numărul oscilațiunilor pendulei.

Pendula săvârșește acel număr de oscilațiuni într'o secundă, după cum arată numărul, pe care este așezată linta.

Pendula este împărțită în următoarele grade: 50, 52, 54, 56, 58, 60, 63, 66, 69, 72, 76, 80, 84, 88, 92, 96, 100, 104, 108, 112, 116, 120, 126, 132, 138, 144, 152, 160.

Notațiunea, pentru metronom, se face în modul următoriu: d. e. M. M. (numele inventatoriu-lui și a instrumentului Mälzel Metronom) $\text{♩} = 80$. Aceasta însemnează, că pătrările de note se execută așa de repede ca o oscilațiune a pendulei, (simplă), când linta este așezată la gradul 80. M. M. $\text{♩} = 80$ înseamnă că optimele sunt de executat așa de repede ca o oscilațiune a pendulei, cu linta așezată la gradul 80.

Terminii italieni

În musică deoselim cinci grade principale, care se înseamnă cu următorii termini:

Mișcarea de tot încetă:

Largo—larg.
Grave—greu.
Adagio—rar.
Lento—lin.

Mișcarea moderat încetă:

Larghetto—mai puțin larg.
Andante—în pas.
Andantino—ceva mai repede.
Comodo—a lene.
Sostenuto—susținut.

Mișcarea repede moderată:

Moderato—moderat.
Allegretto—ceva vioi.
Allegro moderato—vioi însă moderat.
Allegro ma non troppo—vioi însă nu prea.

Mișcarea repede:

Animato—animat.
Allegro—vioi.
Allegro con brio—vioi cu vervă.
Allegro agitato—vioi agitat.
Allegro con fuoco—vioi cu foc.
Allegro appassionato—vioi cu pasiune.

Mișcarea de tot repede:

Allegro assai—foarte vioi.
Allegro vivace—foarte mișcat.
Vivace—și mai repede decât *Allegro vivace*.
Presto—foarte repede.
Prestissimo—de tot repede.

(Va urma)

Sfaturi

Folositoare sunt șopârlele? Șopârle se hrănesc cu onizi, mușce, gândaci, viermi, melci și alte animale păgubitoare pentru agricultori și grădinari. Din cauza asta șopârlele este considerată ca binefăcătoare pentru grădini și nu e bine a o omori.

Nu sărutareți! Poate că mulți se vor supăra, dacă le dăm sfatul să lase sărutatul, căci ori cât de plăcut ar fi, e periculos.

Multe boale se capătă din sărutat. Din mustăți, din sulimanul buzelor și poate chiar din stricăciunea gingeeilor, cel ce sărută lasă pe buzele celui sărutat, ori sărutate, sămînța (microbii) boalei. În pelița fină a buzelor, microbii se lătesc și produc boale. Poate pentru de a încungiura acest rău s'a și introdus obiceiul, de-a săruta, nu buzele, ci fața sau mâna. Dar sărutarea mânei însă, mai ales a damelor tinere, e peste măsură slugarnică, nedeamnă și josnică. Fac rău damele tinere, că lasă a li-se săruta mâna, adescori chiar din partea unor bărbați serioși, meritați, înaintați în vîrstă, a căror sărutare de mână ele nu o merită. Damele, cari lasă a li-se săruta mâna din partea unor astfel de bărbați, dovedesc multă vanitate și inchipuire de sine.

Și mai rău fac însă bărbații, cari în asemenea mod își injosesc caracterul lor bărbătesc.

Mult abus se face și cu salutul: „*Sărut mîna!*” Este un obicei străin și nu e bine și frumos, ca Românul să și-l însușească. Să rămănem noi pe lângă vechile noastre obiceiuri de salutare, căci acestea sunt cele mai frumoase, mai demne și mai potrivite firei Românului.

Sărutatul depus pe buze, mai ales pe buzele fragede ale copiilor, fiind așadar periculos, părinții au datorința de a feri pe copii lor să fie sărutați, ear „sărutul mânilor“, rostit din gură, fiind un obicei străin, josnic și umilitoriu, noaue Românilor nu ni-să cuvine a ni-l însuși.

Aceasta ca regulă generală, căci a zice, ori chiar a săruta mâna părinților, patronilor, a unor venerabile matroane, ori a cutăror persoane ecleziastice încărunțite în merite: aceasta nu numai e cuviincios, dar e chiar o recerință a bunei creșteri.

(G. T.)

Varietăți

Ziua Măestății Sale împărătesei și reginei Elisabetha s'a sărbătorit și în Caransebeș. În biserica catedrală s'a ținut doxologie, la care a participat și profesorii și elevii dela școalele noastre.

Vom da lămuriri... Într'un articol publicat în Foaia diecesană Nr. 44., istoricii dela *Telegraful român*, au fost apostrofați cu cuvântul „confuși.“ La aceasta apostrofă „Telegraful român“ ne întimpină cu următoarele „Noutăți“:

Îndrăzneală. „Foaia diecesană“ din Caransebeș în nrul său din urmă iar și-a desebis gura și încă în cestuni „istorice“... Vom reveni. (Tel. rom. nr. 121).

Cerem lămurire. Foaia diecesană din Caransebeș prin incidentul apărării noastre față cu atacurile „Unirei“ din Blaj, a aflat cu cale a ne persifla bătându-și joc și de cunoștințele noastre istorice și de ortodoxia noastră.

Sciam, că în cele politice nu suntem de gustul celor din Caransebeș, fiind noi contrari vederilor exprimate prin ziarul „Tribuna“, dar că în ortodoxie să fie Foaia diecesană pe partea „Unirei“, aceasta nu o am știut până acuma.

Voin se ni să arete defectele noastre în istorie și ortodoxie, ca să ne îndreptăm.

Accasta pentru ca să ne scim orienta pe viitoriu. (Tel. rom. nr. 122).

Deci la acestea răspundem, că vom da lămuriri, dară mai înainte să ne dea „Telegraful român“ lămuriri la următoarele puncte: 1) De unde își ia Telegraful român „îndrăzneala“ îndrăzneată a afirma în mod autoritativ, că Foaia diecesană ar profesa vederile politice ale Tribunei, căci doară știut este, că Foaia diecesană nu e foaie politică, prin urmare, ea n'a făcut și nici nu poate face politică? Dacă unii sau alții în cele politice sunt pe partea Tribunei, aceasta este treaba lor, Foaia diecesană nu le poate impune vederile politice ale Telegrafului român. 2) Ce îndreptătesce pe Telegraful român a afirma, că noi în ortodoxie suntem pe partea Unirei? 3) Să ni se arête cu ce am atăcat noi ortodoxia Telegrafului român?

Căsătorie civilă. Azi săptămâna a avut loc cea dintâiu căsătorie civilă între Români din Caransebeș. La actul civil s'a prezentat mirii în haine de toate zilele, dar curate, însoțiți de doi martori. După actul civil tinera păreche îmbrăcându-se în haine serbătorești și împodobindu-se cu semne de nuntă a plecat la biserică cu

alaiu, însoțită de numeroși nuntași. Tot în aceeași zi d. a. s'au căsătorit și o păreche de romano-catolici. Ei au fost cu nuntași cu tot cu „podoabe și alaiu“ atât la magistrat cât și la biserică.

Rectificare. Două jurnale, unul din Logoj și altul din Timișoara, scriu în contra reuniunii de cântări din loc, că în sala acesteia s'ar ținea jocuri cu un public care n'ar trebui să fie admis în astfel de sală. Starea lucrului se reduce la împrejurarea, că un maestru de danț a închiriat pe vre-o câte-va săptămâni sala reuniunii de cântări. Între cei-ce luau instrucțiune în joc era și familia corespondentului unuia dintre jurnalele amintite. Cu familia aceasta maestrul de danț având diferințe pentru taxele, ce ar fi trebuit să le capete pentru instrucțiune, a oprit familia dela instrucțiune; ear „pater familias“ de necaz a atăcat reuniunea, că ar căuta mai mult la căștigul chiriei decât la rangul publicului, care cercetează oarele de instrucțiune. Până ce maestrul de dans n'a cerut taxele cuvenite dela numita familie, publicul era destul de onest. — I.

Petrecere. Damele române din Timișoara aranjază *petrecere de dans* la 14/26 Noemvrie 1895, în sala dela „Fabrikshof“ în favorul copiilor săraci dela școalele române de acolo.

49 de studenți croați sunt condamnați de tribunalul din Zagabria la temniță grea de câte 2—6 luni.

Instrucțiunea în Ungaria 1893—94. A apărut în Budapesta *raportul ministrului ungar de culte* privitoriu la starea instrucțiunii publice în anii 1893—94. Ministrul zice în acest raport, că deocamdată se ocupă numai cu starea în care se află *instrucțiunea poporală*, ear un raport general și amenunțit asupra instrucțiunii publice din Ungaria va da imediat înainte de începerea festivităților milenare.

În raportul edat acum se află o mulțime de date, dintre cari vom aminti și noi pe unele.

Așa d. e. dintre 2,884.834 de copii, cari sunt obligați a umbla la școală, sunt: 1,471.247 de genul bărbătesc și 1,413.588 de genul femeiesc. Cu privire la limbă sunt reprezentați: Maghiarii cu 50 procente, Germanii cu 12, *Românii* cu 17, Slovacii cu 12, Sârbii cu 2, Croații cu 2 și Rutenii cu 2 procente.

După confesiuni, numărul cel mai mare dintre copii obligați la școală îl represintă *israeliții*. Apoi urmează romano-catolicii, *greco-catolicii*, cei de confesiunea augustină, *greco-orientalii*, reformații și în fine unitarii.

Raportul spune mai departe, că s'a făcut *mare progres în ce privește maghiarisarea școalelor*. Astfel dintre 16.881 de școale poporale au fost numai 4140 cu o limbă de propunere străină și 43 cu mai multe limbi de propunere străine, ear în toate celelalte limba de propunere a fost sau absolut maghiară [9681] sau o limbă străină împreună cu cea maghiară [3017]. Apoi școalele, în cari limba de propunere a fost cea maghiară, s'a înmulțit cu 214, ear cele cu limbi de propunere nemaghiare au scăzut cu 275. „De aci se poate vedea evident, cât teren a ocupat limba maghiară“, se zice în amintitul raport.

Privitoriu la învățători, numărul celor necualificați a scăzut cu 762, ear al aceloră, cari nu știu de loc ungurește, cu 534.

Din puținele date reproduse aci se poate convinge ori-cine de răutatea, cu care sunt privite școalele nemaghiare, a căror existență din zi în zi, este tot mai îngreunată și mai împedecată. (G. T)

Necrolog. Duminică în 5:17 Noemvrie a. c. a răpusat în Domnul preotul Lazar Vasiu din comuna Jupa de lângă Caransebeș. Marți în 7:19 Noemvrie a. c. s'a înmormântat cu pompa cuvenită unui preot. Servițiul funebral l-a celebrat protopresbiterul tractual Andreiu Ghiđiu asistat de preoții Nicolae Ionescu din Iaz, Petru Stan, din Prisaca, George Popoviciu din Zagujeni, George Petrescu profesor de rituale în Caransebeș, Vasilie Cornean din Ruginos, Valeriu Nicolaeviciu din Valeaboului și Pan-telemon Domil adm. paroh. în Obreja. Cântările funebrale le-au executat învățătorii George Stan din Jupa, Eliseiu Știopu din Zagujeni, Dionisie Popoviciu din Prisaca, Gligorie Lața din Valeaboului și 10 elevi ai institutului teologic-pedagogic din Caransebeș. Sub decursul servițiului funebral, preotul și asesorul scaunului Nicolae Jonescu din Iaz a ținut o cuvântare funebrală cât se poate de succasă.

Răpusatul preot Lazar Vasiu s'a născut în 13 August 1839 în comuna Zăgujeni. A studiat școalele capitale din Caransebeș, pedagogia în Arad și teologia în Verșeț. În 31 Ianuarie 1860 s'a căsătorit cu Paulina fiica învățătorului Atanasie Ianoșel din Zăgujeni. Din căsătoria lor s'a născut un copil, carele a răpusat ca absolvent de pedagogie și o fată carea asemenea a răpusat după un scurt traiu conjugal. După absolvirea pedagogiei a servit 2 ani ca învățătoriu în Marga și 1 an ca învățătoriu în Rueni. La anul 1864 a fost hirotonit întru preot pentru comuna Jupa unde a servit la altariul Domnului aproape 31 de ani cu cinste și frica lui Dumnezeu. Cu câteva zile înainte de a repasa au testat bisericeii din Jupa ca fundațiune 2 jugere de pământ din puțina sa avere, carea fundațiune valorează 400 fl. — Fie-i memoria bine-cuvântată.

— Din Măidan primim scirea, că preotul din Ticvaniu-l-mic *Romulus Popoviciu* a reposedat acolo Marți, iar înmormântarea i-a fost Joi. După reposedatul a ramas soția și doaua fiice.

Dare de samă și mulțămîță publică. (Continuare din numărul trecut). Adrian Sweniak 10 cr., Georg Maldea 10 cr., Martin Maldea 10 cr., Petru Drăgan 20 cr., Martin Antasek 10 cr., Ioan Akuna 5 cr., Carol Beretz 10 cr., Ioan Brandaberg 5 cr., Franz Buhala 10 cr., Iosif Buhala 10 cr., Robert Pradler 10 cr., Petru Bogdan 50 cr., Iosif Berdich 20 cr., George Bemacek 10 cr., Ioan Csindalik 5 cr., Iosif Cserwenka 10 cr., Ianăș Cipu 3 cr., Antonie Dolna 10 cr., Erian Geder 10 cr., Alois Fasching 5 cr., Cornel Franz 5 cr., Antonie Girgar 10 cr., Carol Hennisz 10 cr., Stefan Hudak 10 cr., Pavel Iokol 2 cr., Franz Jäger 10 cr., Iosif Kasak 5 cr., Wenzel Kasak 10 cr., Franz Kodat 3 cr., Florian Klein 10 cr., Franz Kehr 5 cr., Carol Klimek 5 cr., Victor Klimek 5 cr., Iosif Kaputinski 10 cr., Francisc Kamergruber 10 cr., Ioan Kern 20 cr., Carol Lachstädter 10 cr., Francisc Lengyel 10 cr., Iosif Lengyel 10 cr., Martin Schwerocha 20 cr., Petru Milotin 10 cr., Iosif Maresch 20 cr., Iosif Medvetz 10 cr., Antonie Moritz 10 cr., Blasius Morcion 10 cr., Alois Maseka 10 cr., Simon Morariu 10 cr.,

Mitru Morariu 10 cr., Albert Maikut 10 cr., Franz Ocskos 10 cr., Carol Novak 10 cr., Franz Ocsenas 5 cr., Ioan Pittarich 4 cr., Bela Kernacs 10 cr., Antoniu Polvani 10 cr., Ioan Polonyi 10 cr., Iosi Papeș 10 cr., Iosif Ioan Polecha 20 cr., Bartel Ponigva 10 cr., Ludwig Pohl 5 cr., Iacob Mihaly 10 cr.

Dare de samă și mulțămîță publică (cont. din Nr. trecut). La lista Nr. 5 a elevului Alesandru Guga au contribuit Domnii: Teofil Popoviciu not. cerc. Naidaș 1 fl.; Nicolae Muntean comerciant Naidaș 1 fl.; Petru Radoniciu comerciant Naidaș 1 fl.; George Djuriciu comerciant Naidaș 1 fl.; Grigorie Sporia 20 cr.; Rafailă Pereș econom Naidaș 20 cr.; Andreiu Boboroni comerciant Biserica-albă 3 fl.; Ioan M. Roșu avocat Biserica-albă 5 fl.; Dr. Aureliu Novac avocat Biserica-albă 5 fl.; D. Balanescu comerciant 3 fl.; Dr. Petru Zepeniag avocat Vêrșeț 3 fl.; Dr. Nicolae Popoviciu avocat Vêrșeț 3 fl.; Spătariu avocat Vêrșeț 5 fl.; „Luceafêrul“ inst. de credit și economii în Vêrșeț 2 fl.; Ioan Cocora director la „Luceafêr“ 2 fl.; Constantin Mureșan casariu la „Luceafêrul“ 1 fl.; Pavel Căiman, senator 1 fl.; Petru Munteanu preot Naidaș 1 fl.; Ilie Dabiciu preot Voivodint 1 fl.; Pavel Roșia preot Vraniu 1 fl.; Dimitrie Adamoviciu comerciant Greovaț 1 fl.; Traian Lazar învățătoriu Biserica-albă 30 cr.; George Lazar învățătoriu Vraniuț 30 cr.; Iosif Prevăritură econom Vraniuț 30 cr.; Panța Țeran ospătariu Biserica-albă 1 fl.; Isidor Eisenstein comerciant Biserica-albă 1 fl.; Nediciu preot Biserica-albă 50 cr.; Constantin Paleu comerciant Biserica-albă 50 cr.; Maxim Pateșan Biserica-albă 50 cr.; Milan Staiciu macelar Naidaș 20 cr.; peste tot s'au încassat prin această listă 46 fl.

Elevul Ilie Imbrescu a încassat suma de 1 fl. dela Domnii: Cuzma Imbrescu econom Borlovenii-vechi 50 cr. și Iacob Botoș butariu Oravița 50 cr.

La lista Nr. 7 au contribuit Domnii: Pamfil Draguț primariu 20 cr.; Alexandru Lupu subjude 20 cr.; apoi economii din Crâjma: Zevedeu Babeu, Nicolae Borca Simeon Rachitovan, Damian Chieciu, Mihai Dragiciu, Ioan Draguți, Ioan Bucovan, Simeon Bucovan, Atanasie Popoviciu, Ioan Babeu, cu câte 5 cr.; Nicolae Gandor 4 cr.; Ivan Logojănel 3 cr.; Ivan Firanda 3 cr.; peste tot 1 fl.

Lista Nr. 8 nu s'a renapoiat.

La lista Nr. 9 purtată de elevul Emanuil Pirtea au contribuit Domnii: Ioan Meda preot Valeadenii 1 fl. Andreiu Meda negustoriu Valeadenii 60 cr.; Ioachim Meda preot Surducul mare 1 fl.; Mihail Cornean notariu Delinești 2 fl.: preste tot 4 fl. 60 cr.

Prin lista Nr. 10 purtată de Nicolae Popoviciu s'a adunat suma de 11 fl. 60 cr. dela Domnii: Antonie Popoviciu preot 1 fl.; Nicolae Pincu preot 1 fl. Ioan Boronca notariu în pens. 1 fl.; Traian Boroca notariu 2 fl. Florica Caiman învățătoare 1 fl.; George Barbu comerciant 80 cr.; Cusman Petcu comerciant 50 cr.; Nicolae Agadischa comerciant 80 cr.; Simion Ilia jud. com. 50 cr. Vichentie Melca casariu 50 cr.; Ioan Mangiu candidat de notariu 50 cr.; Vasilie Popoviciu învățătoriu 50 cr.; Ilie Mangiu învățătoriu 50 cr.; Dimitrie Petcu 50 cr.; Constantin Serafinescu ospătar 50 cr.; toți acești domni sunt din Nicolint.

[Va urma].

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. din **Terova**, protopresbiteratul Bocșei-montane, se scrie concurs de nou cu termenul de o lună dela prima publicare pre lângă emolumintele acestea;

1. Salariu anual de 300 fl.;
2. 3 jugere de pământ;
3. Cuartir corespunzătoriu în edificiul școlii;
4. 8 metrii de lemn pentru învățatoriu și 8 metrii pentru școală;
5. Pentru scripturistică 5 fl.
6. Pentru participarea la conferințe și adunarea generală, când va participa 12 fl.
7. Dela înmormântări mari 50 cr. eară la cele mici 30 cr.

Dela recurenți se poftesc se se prezenteze odată în biserică, eară recursele ajustate după prescisele regulamentului, le vor înainta P. On. Oficiu protopopesc concerninte.

Terova, din ședința comitetului parohial ținută în 15 Octomvrie 1895. [86] 1-3

Iul. Bumbescu
președinte.

Ioan Franțiu
not. comit.

În conțelegere cu mine *Maxim Popoviciu* ppbiter.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din 4 Octomvrie a. c. Nr. 2958 B. se scrie licitațiune minuendă pentru legarea cu fier și îngrădirea cu zid de peatră a s. biserici din comuna **Forotic**, cu prețul de esclamare 1228 fl. 66 cr.

Licitațiunea se va tine în 19 Noemvrie (1 Dec). a. c. în edificiul școlii.

Reflectanții vor avea a depune vadiul de 10%, în bani ori hârtii de valoare la începutul licitațiunei.

Planul și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedea ori când la subscrisul președinte.

Forotic la 15 Octomvrie 1895. 3-3 [80]

Petru Popoviciu
președinte.

Lazar Dabiciu
notariu.

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățatoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Sudriaș-Jupani**, protopresbiteratul Făgetului Cottul Caraș-Severin se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. Scripturistica învățatorialui 3 fl.

3. Conferința învățatorialui 5 fl.
4. 20 metrii volum de lemn, din care se se provadă și școala.
5. 2 jugere de pământ estravilan fânaț.
6. Cuartir liber cu grădină intravilană de 1 juger.
7. Dela morți 20 cr. cu liturgie 50 cr. unde va fi poftit.

Doritorii de a ocupa acest post învățatoresc au se-și înainteze recursele cu documentele necesare adresate comitetului parohial la Prea On. Domn protopresbiter **Sebastian Olariu** în Făget.

Recurenții sunt poftiți se se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare la s. biserică, dar nu în ziua alegerii.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantoratul și scripturistica comitetului parohial, precum și socoile cultului.

Preferiți vor fi aceia cari sunt în stare a conduce corul local.

Sudriaș-Jupani, din ședința comitetului parohial ținută la 15 Octomvrie 1895.

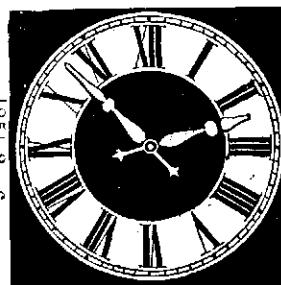
[83] 3 3

Comitetul parohial.

Patrichie Hodoșian
președ. comit. par.

Ioan Iovanescu
not. com. par.

În conțelegere cu mine *Sebastian Olariu* ppbiter tract.

Prima fabrică

pentru

oroloage de turnuri

a lui

Emil Schauer

în Viena, VII., **Bernadgasse 26, g.**

Tariful prețurilor și specificațiune de spese se trimite gratis.